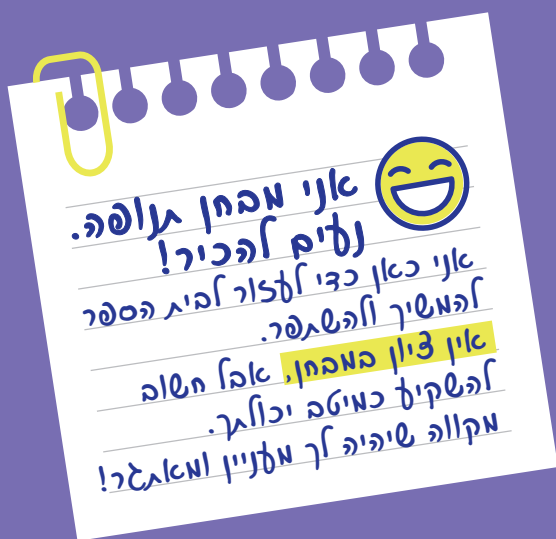




מבחן בעברית

חוברת טקסטים

כיתה
ד





סְיור גִּשְׁשׁוֹת

האם אתם מוכנים לצאת להרפתקה מְהנה ומלמדת בְּטבע?
אנחנו מזמינים אתכם להצטרף לסיור גִּשְׁשׁוֹת מְרִתֵּק ולהיות גִּשְׁשִׁים ליום אחד!
טביעות רגליים, שְׁעָרוֹת פְּרוֹוָה שְׁנִשְׁרוּ וּמְחִילוֹת קִטְנוֹת – אלו רק כמה דוגמאות
לסימנים שְׁבַעֲלֵי החיים משאירים אחריהם בְּשִׁטָּח. בסיור נלמד להתבונן בסימנים
האלה, נִזְהָה למי הם שְׁיִיכִים ואפילו נַעֲקֹב אחרי עֲקָבוֹת.

נצטרך להיות עֲרָנִים ולשים לב לכל פֶּרֶט קטן!
את הסיור יִעָרוֹךְ יואב יצחקי, אחד ממדריכי הגששים המובילים בארץ.
מקום הסיור: חולות אֶשְׁדוֹד
מִשַּׁךְ הסיור: שעה וחצי

פירשמו ליד פיו, מספר המקומות מוגבל!

לכרטיס ולהרשמה: יואב 050-232597

עברו לחוברת השאלות
וענו על השאלות בעמוד 4.

עֲצְרוּ!



האם הבחנתם פעם בְּעֵקְבוֹת בחול ושאלתם את עצמכם לְמִי הֵן שְׁיִיכוֹת – לציפור, לחתול או אולי לְבֶן אדם? מְעַקֵּב אַחֲרֵי עֵקְבוֹת בִּטְבַע מְעוֹרֵר עֵינָיו רַב. האם נצליח לגלות מי עבר פֶּה לִפְנֵינוּ?

מאז ומעולם התעניינו בְּנֵי האדם בְּעֵקְבוֹת של בעלי חיים. עדויות לכך אפשר למצוא במערות עתיקות, שְׁעַל הקירות שלהן התגלו ציורים של עקבות. בעֶבֶר בְּנֵי האדם עקבו אחרי עקבות כדי להיזהר מִחַיּוֹת מְסוּכָּנוֹת וגם כדי לצוד בעלי חיים. גם היום יש אנשים שעוקבים אחרי עקבות. האנשים האלה נקראים "גִּשְׁשִׁים", והמקצוע שלהם נקרא "גִּשְׁשׁוֹת".

הגששות בְּיָמֵינוּ משמשת למטרות שונות. אחת מהן היא ללמוד על בעלי החיים. הגששים מומחים בְּמַעַקֵּב אחרי בעלי החיים בלי להפריע להם ובלי להתערב במהלך החיים שלהם. לשם כך הם מתבוננים הֵיטֵב סְבִיבָם, מחפשים עקבות וגם סימני שְׂדָה נוספים. **סימני שְׂדָה** הם רמזים שבעלי חיים ובני אדם השאירו בשטח, כמו עקבות, שבילים בחול, גִּלְלִים (צוֹאָה של בעלי חיים), מְחִילוֹת ועוד. בעזרת זיהוי הסימנים ושיטות נוספות, גששים מְנוֹסִים יכולים לאסוף מידע. למשל, הם יכולים לגלות איזה בעל חיים חָלַף באזור, ללמוד על ההתנהגות של בעל החיים, לְשַׁעֵר לאן הוא התקדם, ואפילו, בְּמִינִים מסוימים – לזהות אם מדובר 15 בזכר או בנקבה.

מטרה נוספת של הגששות היא לשמור על בעלי החיים. בעלי החיים בִּטְבַע חשופים לסכנות רבות, אחת מהן היא צִיד. הגששים יכולים למנוע צִיד, כי הם יודעים לזהות בְּקִלּוֹת את העקבות של הציידים ואת המלכודות שהציידים שָׂמִים בשטח. כאשר הגששים מְאִתְּרִים סימנים כאלה, הם מְדוֹוְחִים לִפְקָחִים של רְשׁוֹת הטבע והגנים. שיתוף הפעולה הזה תורם 20 לְהַצֵּלָתָם של בעלי חיים.

מין בסכנת הכחדה הוא מין של בעלי חיים או של צמחים שעלול להיעלם מכדור הארץ, כי נותרו מעט מאוד בעלי חיים או צמחים מאותו המין. יש ארגונים בעולם שפועלים כדי להציל בעלי חיים וצמחים הנמצאים בסכנת הכחדה.



לוטרה מצויה

הגששים מסייעים להגן גם על בעלי חיים ממינים שֶבֶסֶכְנַת הַכְּחָדָה. האם שמעתם על הלוטרה המצויה? זוהי חיה פְּרוֹנוֹתִית שֶכּעֵם היה אפשר למצוא ברוב נְחָלֵי החוף בישראל, והיום היא 25 בֶּסֶכְנַת הַכְּחָדָה. כדי לדעת כמה לוטרות חיות בארץ, הגששים עוקבים אחרי הסימנים שהן משאירות בשטח.

אחת הסכנות המאיימות על הלוטרות קשורה בחציית כבישים. כְּשֶלּוֹטְרָה רוצה לעבור ממקום 30 למקום, פעמים רבות היא צריכה לחצות כביש, ועלולה להיפגע ממכוניות. כדי להגן על הלוטרות מהסכנה הזו, החברה להגנת הטבע ורשות הטבע והגנים בָּנוּ למען הלוטרות מַעְבְּרִים מיוחדים מתחת לכבישים. במעברים האלה 35 הָצִיבוּ מצלמות והִנִּיחוּ חומר שֶמְתַּעַד עקבות. לפי הצילומים והעקבות התגלה שהלוטרות אכן משתמשות במעברים, וכך קֵטֵן הסיכון שהן ייפגעו.

הגששות מְאֻכְשָׁרֶת לנו לבחון מקרוב סימנים בשטח ולעקוב אחרי עקבות, וכך ללמוד על בעלי החיים ואפילו לשמור עליהם. יש חוגים וסיורים העוסקים בגששות, וכל אחד ואחת 40 יכולים ללמוד על מְיוֹמְנוּיוֹת הגישוש, להתבונן בטבע בעיניים פְּקוּחוֹת ולגלות בעצמם את סודותיהם של בעלי החיים.



**עברו לחוברת השאלות וענו
על השאלות בעמודים 5–9.**

המלך והמסכה

סיפור עם

היה הֶיָה פעם מלך זַעֲפֵן ונֶרְגֵז. כל מי שחי בממלכה רָחַש לו כבוד משום שהיה המלך, אך כְּשֶׁרָכַב על סוסו בין הערים והכפרים התרחקו ממנו האנשים. אלה שלא הספיקו להתרחק היו קָדִים בכִּנּוּי קִידָה עמוקה כדי שהמלך לא יראה את עיניהם המְבוֹהָלוֹת. המלך לא הפסיק לָרְטוֹן ולהתלונן, ואיש בממלכה לא הֵעֵז לדבר איתו, ואף לא לברך אותו בְּבִרְכַּת 5 בוקר טוב.

בְּמִרוּצַּת השנים הפך המלך כועס אף יותר, כי ראה שנתינִיֹו שונאים אותו ופּוֹחַדִים ממנו. יום אחד קָרָא המלך לקוסם הטוב ביותר בממלכה ואמר לו: "מֶאֱסָתִי בִיחַס של הנתינים שלי כְּלָפִי. אני מְצוּוֹה עליך להשתמש בקסם החזק ביותר כדי להפוך אותם לאנשים נחמדים יותר." הקוסם חשב שעה ארוכה. לאחר מכן הוא פנה למלך ואמר שהוא יוכל לעזור, אך 10 רק אם ימלא המלך אֶחָר כל ההוראות שייתן לו, בלי שום שאלות. המלך הבטיח לעשות כן.

הקוסם נִיָּגַש אל ארון גבוה, הוציא ממנו קופסה ופָתַח אותה בזהירות. בתוך הקופסה הייתה מוֹנַחַת מסכה שְׁפָנִיָה דומות לפני המלך. המלך נדהם. אבל בכל זאת היה הבדל בין פְּנֵי המסכה לפני המלך: ההבעה של המסכה הייתה חִיִּכְנִית וִידִידוּתִית, כמעט קורנת. "היכן השַׁגַּת מסכה כזו?" שאל המלך בפליאה. "זה לא משנה", ענה הקוסם והסביר: "זוהי 15 מסכת קסם. עליך לַעֲטוֹת אותה למשך מאה ימים. זכור, הבטחת!"

באותו היום, כְּשֶׁרָכַב המלך על סוסו ברחבי הממלכה, התבוננו בו האנשים במבט מופתע. אחרי כמה ימים נוספים, חִיִּכּוּ אליו האנשים חיוך קטן בחזרה. שבוע מאוחר יותר עמד אחד האנשים לפני המלך, חִיִּיךְ וּבִירַךְ אותו: "בוקר טוב לך, אדוני המלך". המלך התפלא. הוא לא ידע מה לומר, אך הוא לא רָטַן ולא כעס.



20 השמועה הִחֲלָה להתפשט בממלכה. אמרו שליבו של המלך השתנה. אנשים חיכו למלך שיעבור על סוסו, קָדוּ בכָּנּוּ קידה עמוקה, חִיִּיכוּ אליו ונוכּפוּ אליו בשמחה כְּשֶׁחָלַף על פְּנֵיהֶם. המלך אהב את נתיניו והם אהבו אותו. אט אט החלו האנשים לְהִשָּׁקֵיעַ יותר בממלכה, והממלכה פרחָה וצמחה. אך כל אותו הזמן חשש המלך מהרגע שבו יצטרך להסיר את המסכה.

25 לאחר מאה ימים חזר הקוסם אל הארמון. "הגיעה הָעֵת", הוא אמר למלך, "שֶׁב נא מול המראה והוֹרֵד את המסכה מִפְּנֶיךָ". המלך הרגיש את ליבו כּוֹעֵם בחוזקה ואת יָדָיו רועדות. הוא עָצַם את עֵינָיו והִסִּיר בזהירות את המסכה מִפְּנֵיו. כמה מופתע הוא היה כאשר פקח את עֵינָיו וגילה שפָּנּוּ מחייכות אליו מן המראה, בדיוק כמו פְּנֵיהָ של המסכה.

עֲצְרוּ!

**עברו לחוברת השאלות וענו
על השאלות בעמודים 10–14.**



"המלך והמסכה" – סיפור עממי, מקור: פורום מספרי סיפורים ואתר "גולם" – המקום הרב תחומי למספרי סיפורים.

תמונות ואיורים: shutterstock.com

אנו מכבדים את זכויותיהם של בעלי זכויות יוצרים ומשקיעים מאמצים באיתור בעלי הזכויות לצורך שימוש בחומרים המופיעים בקובץ זה. לגבי תכנים שבעליהם לא אותרו, השימוש נעשה על פי סעיף 27 לחוק זכויות יוצרים תשס"ח-2007. אם לדעתכם זכותכם כבעלים של זכויות יוצרים בחומרים המופיעים בקובץ זה, הינכם מוזמנים לפנות באמצעות הדואר האלקטרוני לכתובת rama@education.gov.il.

חוברת טקסטים 6411 בעברית לכיתה ד (4) 30/09/24, 16:52 6411-EVR-024F-4A-SOF-TEXT © כל הזכויות שמורות לראמ"ה – הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך, משרד החינוך

מבחן 6411 בעברית לכיתה ד'

כל הזכויות שמורות למדינת ישראל, משרד החינוך, ראמ"ה. השימוש במסמך זה, לרבות הפריטים שבו, מוגבל למטרות לימוד אישיות בלבד או להוראה ולבחינה על ידי מוסד חינוך בלבד, לפי הרשאה מפורשת למוסד חינוך באתר ראמ"ה. זכויות השימוש אינן ניתנות להעברה. חל איסור מפורש לכל שימוש מסחרי וכן לכל מטרה אחרת שאינה מסחרית. אין להעתיק, להפיץ, לעבד, להציג, לשכפל, לפרסם, להנפיק רישיון, ליצור עבודות נגזרות בין על ידי המשתמש ובין באמצעות אחר לכל מטרה או למכור פריט מפרטי המידע, התוכן, המוצרים או השירותים שמקורם במסמך זה. תוכן המבחנים, לרבות טקסט, תוכנה, תמונות, גרפיקה וכל חומר אחר המוכלל במסמך זה, מוגן על ידי זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים או זכויות יוצרים וקניין רוחני אחרות, ועל פי כל דין; כל זכות שאינה ניתנת במסמך זה במפורש, דינה כזכות שמורה.